

Извештај за напредокот во спроведувањето на Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022 – 2024 и постигнување на стратешките и оперативните цели во 2023 година

Скопје, март 2024 година

1. Вовед

Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество, со Акциски план 2022-2024 е усвоена на 130-та седница на Владата, одржана на 28.12.2021 година. Истата е резултат на препознаената потреба за унапредување на механизмите за соработка со граѓанското општество и градење на континуиран, транспарентен и целосно инклузивен дијалог во процесот на креирање и спроведување на политиките. Стратегијата ги утврдува клучните приоритети и разработува активности насочени кон унапредување на правната рамка за граѓанските организации; зајакнување на институционалната рамка и практиките на соработка помеѓу Владата и органите на државната управа и граѓанските организации; воспоставување даночна рамка којашто одговара на спецификите на работењето на граѓанските организации и го овозможува нивниот развој, како и унапредување на системот на државно финансирање на граѓанските организации.

Мерките во овој стратешки документ се систематизирани во три области: Нормативна, институционална и финансиска рамка за развој на граѓанскиот сектор; Демократизација, активно учество на граѓанскиот сектор во општествените процеси, во креирањето и следењето на политиките, со посебен фокус на процесот на интеграција во Европската Унија и Граѓанскиот сектор како чинител во социјално-економскиот развој.

Предмет на овој извештај е утврдување на напредокот во спроведувањето на Акцискиот план, преку постигнување на стратешките и оперативните цели и реализираните активности предвидени во 2023 година. Анализирани се вкупно 81 активност, врз основа на податоци, информации и документи добиени од членовите на Мрежата државни службеници за соработка со граѓанскиот сектор од министерствата и другите органи на државната управа кои се одговорни за спроведување на конкретните мерки во Стратегијата и анализа на одговорите на 192 граѓански организации од 16 различни области на дејствување од online анкета спроведена во периодот 9-25.1.2024 година преку Прашалник за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата на Владата за соработка со и развој на граѓанското општество (2022-2024) дистрибуиран до сите граѓански организации со статус „активен“ (вкупно 8.504) според Отворените податоци на Централниот регистар на Република Северна Македонија¹.

На 21.3.2023 година Нацрт-Извештајот за напредокот во спроведувањето на Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022 – 2024 и постигнување на стратешките и оперативните цели во 2023 година е доставен на мислење до членовите на Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество и објавен на веб страницата на Одделението за соработка со невладини организации на Генералниот секретаријат на Владата www.nvosorobotka.gov.mk за консултации со граѓанските организации .

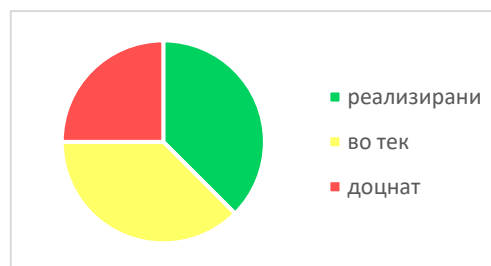
¹ <https://www.crm.com.mk/mk/otvoreni-podatotsi/gragjanski-organizatsii> (проверено на 29.12.2023 година)

2. Резиме на постигнатите резултати по приоритетна област

Во Извештајот на Европската Комисија за Северна Македонија за 2023 година² е нотирано дека „главно, граѓанските организации (ГО) во Северна Македонија продолжуваат да работат во поволно опкружување. Сепак, Владата треба да ги зголеми своите напори за вклучување на граѓанското општество во приоритетните области и во консултативните активности. ГО треба да имаат важна улога во реформскиот процес и да бидат вклучени во процесите на донесување одлуки. Сè уште постои потреба за изменување и за спроведување во практика на постојните законски и финансиски рамки, особено за да се обезбедат конзистентни механизми за доделување јавни финансии на ГО. Потребно е Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество да продолжи со своите активности“.

Главна цел на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество (2022-2024) е обезбедување на поттикнувачка и одржлива околина во која функционира и се развива граѓанското општество што овозможува динамични, независни, активни и одржливи граѓански организации коишто придонесуваат во зајакнување на демократското управување, ги рефлектираат интересите и потребите на граѓаните и се вклучуваат во структурен дијалог за унапредување на општеството.

Акцискиот план за спроведување на Стратегијата содржи вкупно 81 активност, од кои 58 се планирани за 2022 година и 12 за 2023 година. Од нив, 27 активности (37.5%) се реализирани, 27 активности (37.5%) се во тек, а 18 активности (25%) доцнат со реализација³.

Приоритетна област 1: Нормативна, институционална и финансиска рамка за развој на граѓанското општество

Работната група за изработка на Закон за изменување и дополнување на Законот за здруженија и фондации, во проширен состав, продолжи со работа во септември 2023 година. До крајот на 2023 година се одржаа 4 состаноци, вклучително и заеднички состанок со Работната група за реформа на системот на државно финансирање на граѓанските организации, по што предлозите за две нови глави: Државна поддршка на организациите и Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество, беа инкорпорирани во Предлогот на закон за здруженија и фондации.

² Извештај за Северна Македонија за 2023 година СВД (2023) 693 (<https://www.sep.gov.mk/page/?id=1117>)

³ Степенот на спроведување на активностите е претставен преку една од следните три категории: активност е реализирана (активноста е започната и завршена во временската рамка за спроведување на Акцискиот план 2022-2024 година), активност е во тек (активноста е започната и/или постигнати се дел од утврдените индикатори) и активност доцни со реализација (активноста не е започната, иако согласно временската рамка требало да започне во 2022 или 2023 година).

Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество не одржа седници во 2023 година, поради бојкот на членовите на Советот од редот на граѓанските организации што започна во март 2022 година. Во ноември 2023 година се одржа дебата на тема „Структуриран и одржлив дијалог меѓу граѓанските организации и институциите“, на која 70 претставници на граѓанските организации разменија ставови и мислења за надминување на предизвикот во функционирањето на Советот.

Во рамките на проектот „Техничка поддршка за унапредување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“ подготвени се неколку анализи поврзани со даночниот третман на граѓанските организации, економски активности и сметководство на непрофитните организации (Извештај од консултативен состанок за даночен третман на граѓанските организации; Извештај за правната рамка која им овозможува на граѓанските организации да се вклучат во економски активности; Анализа и предлози поврзани со правната рамка за сметководство за граѓанските организации во Република Северна Македонија и Граѓанските организации како работодавачи – справување со клучните предизвици во законодавството).

Приоритетна област 2: Демократизација, активно учество на граѓанскиот сектор во општествените процеси, во креирањето и следењето на политиките, со посебен фокус на процесот на интеграција во Европската Унија

Согласно воспоставениот механизам за подготовка на годишни извештаи, Владата на Република Северна Македонија на 180. седница на одржана на 22.8.2023 година, го разгледа Извештајот за процесот на консултации при подготовка на предлози на закони, користење на ЕНЕР и други механизми за соработка со граѓанските организации во 2022 година, подготвен од Генералниот секретаријат.

На 11.5.2023 година се одржа дискусија со фокус група „Учество на граѓанските организации и граѓаните во процесот на креирање политики“ и подготвен е Извештај за клучни механизми за учество на граѓанските организации во процесите на одлучување во Северна Македонија.

Секретаријатот за европски прашања на 28.3.2023 година организираше конференција на тема „Граѓанските организации - катализатори на европската интеграција на Северна Македонија“ на која беа презентирани моделите за учество на граѓанските организации во преговорите со Европската Унија, а на 21.12.2023 година одржа консултации со граѓанските организации за обезбедување на квалитетни патокази за Владеење на правото и Реформа во јавната администрација, како и за Реформската агенда со која ќе се обезбеди максимално искористување на средствата од Планот за раст за Западен Балкан.

Врз основа на online-анкета во март 2023 година, со учество на 117 граѓански организации, подготвен е Извештај од анкета за идентификување на мрежи на граѓански организации – 2023, а на веб-страницата на Граѓанскиот ресурсен центар формирана е јавно достапна база на мрежи на граѓански организации (Адресар од мрежи на граѓански организации).

Министерството за внатрешни работи продолжи со активности за воспоставување превентивен механизам против говор на омраза. Во 2023 година, од

страна на полициски службеници спроведени се 229 едукативни предавања за превенирање на говор од омраза во средни и основни училишта во државата, спроведена е обука на 29 полициски службеници на тема Без омраза – No hate и системска обука на 73 полициски службеници во делот на говор на омраза и криминалитет од омраза, нивна проактивна улога во делот на следењето на говорот на омраза и социјалните медиуми и навремена реакција и пријавување на вакви дела.

Приоритетна област 3: Граѓанскиот сектор како чинител во социјално-економскиот развој

Работната група за политика и правна рамка за социјално претприемништво, формирана од Министерството за труд и социјална политика, со поддршка на проектот „Поддршка на социјалните претпријатија“ подготви Предлог на закон за социјални претпријатија. По спроведен консултативен процес (две дискусии со претставници на органите на државна управа и со граѓански организации и академската заедница и три јавни расправи во Скопје, Битола и Штип) и објава на ЕНЕР, на крајот на ноември 2023 година предлогот на закон е доставен во владина постапка.

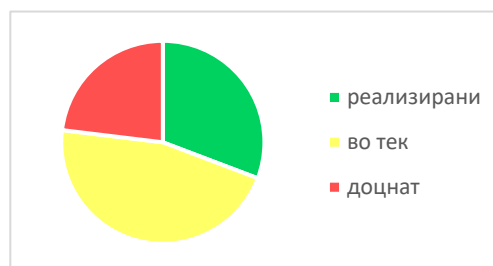
Во 2023 година Министерството за труд и социјална политика склучи 34 управни договори со лиценцирани даватели на социјални услуги. По спроведено истражување (прашалник дистрибуиран до граѓански организации) подготвен е документ „Граѓанските организации како работодавачи – справување со клучните предизвици во законодавството“. На 5.12.2023 година, во Ресурсниот центар во Штип се одржа дебата „Култура на волонтирање – реалност или предизвик“.

Работната група за изработка на Закон за изменување и дополнување на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности ја интензивираше својата работа во 2023 година, по одржани 4 состаноци, подготвен е Предлогот на закон за даночните поттикнувања за донации и спонзорства во активностите од јавен интерес, што е доставен на мислење на надлежните институции и е објавен за консултации на Единствениот електронски регистар на прописи (ЕНЕР).

3. Преглед на постигнати резултати по приоритетни области

Приоритетна област 1: Нормативна, институционална и финансиска рамка за развој на граѓанското општество

Во првата приоритетна област содржани се 27 активности, од кои 24 активности се предвидени за 2022 година и 3 активности за 2023 година: реализирани се 8 (30,77%) активности, 12 (46,15%) се во тек, а 6 (23,08%) активности доцнат со реализација.

Стратешка цел 1: Унапредување на правната рамка за граѓанските организации

Оперативна цел 1: Унапредување на правната рамка за здруженија и фондации која обезбедува гаранции за остварување на правото на слобода на здружување во согласност со меѓународните стандарди

Работната група за изработка на Закон за изменување и дополнување на Законот за здруженија и фондации, координирана од Министерството за правда, со вклучени претставници на Генералниот секретаријат на Владата, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за финансии, Централниот регистар на Република Северна Македонија и граѓански организации, во 2023 година одржа 4 состаноци, вклучително и заеднички состанок со Работната група за реформа на системот на државно финансирање на граѓанските организации, по што предлозите за две нови глави: Државна поддршка на организациите и Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество, беа инкорпорирани во Предлогот на закон за здруженија и фондации. Се очекува предлогот на закон да биде објавен на Единствениот електронски регистар на прописи (ЕНЕР) во март 2024 година.

Стратешка цел 2: Зајакнување на институционалната рамка и практиките на соработка помеѓу Владата на Република Северна Македонија, органите на државната управа и граѓанските организации

Оперативна цел 3: Континуирано работење на независен, репрезентативен, оперативен и ефективен Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 39,1% од граѓанските организации го препознаваат Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество како релевантно тело за соработка и влијание во креирање на политики за развој на граѓанското општество, што претставува намалување за 11,2% споредено со 2022 година (50,3%). Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество не одржа седници во 2023 година, поради бојкот на членовите на Советот од редот на граѓанските организации, што започна во март 2022 година.

Во соработка со Граѓанскиот ресурсен центар, во периодот 14-16.3.2023 година, во Гостивар, Скопје и Штип, се одржаа три консултативни средби за Нацрт-Извештајот за напредокот во спроведувањето на Акцискиот план за спроведување на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022 – 2024 и постигнување на стратешките и оперативните цели во 2022 година, со учество на повеќе од 70 претставници на граѓански организации. По голем дел од учесниците на консултативните средби во Гостивар и Штип немаа информации за постоење на Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество, но оценија дека е важно нивните ставови да бидат застапувани во советодавно тело на Владата кое ќе влијание во креирање на политиките за развој на граѓанското општество.

На 3.11.2023 година во просториите на Граѓанскиот ресурсен центар во Скопје се одржа дебата на тема „Структуриран и одржлив дијалог меѓу граѓанските организации

и институциите⁴ со учество на 70 претставници на граѓанските организации. На дебатата беа споделени и регионални искуствата од функционирањето на вакви механизми и тела за дијалог меѓу граѓанските организации и институциите (Националниот совет за граѓанско општество во Албанија и Советот за соработка меѓу органите на државната управа и невладините организации во Црна Гора). Во дискусијата, претставниците на граѓанските организации ги дадоа своите ставови и мислења за надминување на предизвикот во функционирањето на Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество.

Оперативна цел 4: Унапредување на знаењата и капацитетите на Мрежата на државни службеници за соработка со граѓанското општество

На 17.1.2023 година Генералниот секретаријат на Владата - организациона единица за соработка со граѓански организации, во соработка со проектот „Техничка поддршка за унапредување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“, финансиран од Европската унија, организираше работилница за членовите на Мрежата на државни службеници за соработка со граѓанскиот сектор за подготовка на годишниот извештај за спроведување на Стратегијата, согласно Упатството за структурата, содржината и начинот на подготвување, спроведување, следење, известување и оценување на секторските и мултисекторските стратегии⁵. Во декември 2023 година се одржаа посебни состаноци со членови на Мрежата од Министерството за финансии, Министерството за труд и социјална заштита и Министерството за локална самоуправа во врска со степенот на реализација на активностите од Акцискиот план во надлежност на овие министерства.

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 47% од членовите на Мрежата на државни службеници за соработка со граѓанското општество се задоволни, а 33% се делумно задоволни од соработката и стекнатите знаења.

Стратешка цел 3: Воспоставување даночна рамка којашто одговара на спецификите на работењето на граѓанските организации и го овозможува нивниот развој

Оперативна цел 5: Унапредување на даночната рамка од аспект на данокот на додадена вредност согласно идентификуваните развојни потреби на граѓанските организации

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, само 17,2% од граѓанските организации користеле даночни олеснувања во 2023 година, што е идентично со податоците за 2022 година. Во рамките на проектот „Техничка поддршка за подобрување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“, финансиран од Европската Унија, на 28.2.2023 година се одржа Консултативен состанок за даночен третман на граѓанските организации, на кој беше презентиран компаративен преглед на практики од земјите

⁴ <https://rcgo.mk/vesti/organizaciite-povikaa-na-vrakjanje-na-funkcionalnosta-na-sovetot-za-sorabotka-megu-vladata-i-graganskoto-opshtestvo/>

⁵ „Службен весник на РСМ“ бр.122/22

членки на Европската унија и Република Северна Македонија за данокот на доход, данокот на додадена вредност (ДДВ) и даночен третман на филантропското давање. Во извештајот од консултативниот состанок се препорачува даночната рамка да ги одразува спецификите на работењето на граѓанските организации, различна од онаа на комерцијалните субјекти, да се препознае работењето на граѓанските организации во поширок јавен интерес и да се обезбеди даночни стимулации за донаторите на граѓанските организации. Во рамките на истиот проект подготвен е Извештај за правната рамка која им овозможува на граѓанските организации да се вклучат во економски активности, кој содржи преглед на законско регулирање на економските активности на граѓанските организации во земјите на ЕУ, на правната рамка за економски активности на граѓанските организации во Република Северна Македонија, заклучоци и препораки. Според Министерството за финансии, реализација на мерката е неприфатлива и е во спротивност со Директивите на ЕУ, бидејќи зголемувањето на листата на добра кои би се ослободиле од ДДВ ја нарушува неутралноста на овој данок, врши притисок врз зголемување на висината на општата стапка на ДДВ и ќе предизвика негативни фискални импликации врз Буџетот на Република Северна Македонија.

Оперативни цели 6 и 7: Унапредување на транспарентноста на финансиските активности на граѓанските организации и Подготовка на подобрена законска и подзаконска рамка за сметководството на непрофитните организации

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 55,1% од граѓанските организации во 2023 година јавно ги објавиле финансиските податоци од своето работење, што претставува намалување за 4,1% споредено со 2022 година (55,1%). Во рамките на проектот „Техничка поддршка за подобрување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“, финансиран од Европската Унија, дистрибуиран е Прашалник за финансиско управување и сметководствен систем за НВО и подготвена е Анализа и предлози поврзани со правната рамка за сметководство за граѓанските организации во Република Северна Македонија, во која се презентирани поврзаните регулативи на ЕУ, сметководствени стандарди за граѓански организации во земјите членки на ЕУ и правната рамка за сметководство за граѓанските организации во Република Северна Македонија. Во прилог на Анализата е презентирано сметководството и финансиското известување за граѓански организации во избрани земји на ЕУ (Германија, Франција, Холандија, Норвешка, Шпанија, Ирска, Естонија, Чешка, Словенија, Бугарија и Хрватска) и за и Србија. На 5.3.2024 година во Скопје (х. Солун) се одржа Стручна тркалезна маса за правната рамка за сметководство на непрофитни организации, со учество на претставници на Министерство за финансии, Управа за јавни приходи, Централен регистар на Република Северна Македонија, Институтот на сметководители и овластени сметководители на Македонија, Институтот на овластени ревизори како и сметководители и финансиски менаџери во граѓански организации.

Стратешка цел 4: Унапредување на системот на државно финансирање на граѓанските организации

Оперативна цел 8: Унапредување на моделот за финансирање на граѓанските организации од буџетот на државата

Дел од активностите во оваа оперативна цел се насочени кон воведување на механизми со кои ќе се осигура дека планирањето на средствата за финансирање на граѓанските организации ќе се врши единствено преку ставката 463, а уделот на државно финансирање од централниот буџет и од буџетите на единиците на локална самоуправа, до 2024 година, ќе се зголеми на 30% (околу две милијарди денари) во вкупните приходи на граѓанските организации. Министерството за финансии континуирано настојува за зголемување на средствата наменети за финансирање на граѓанските организации, согласно расположливите можности на Буџетот. Расходите на Централниот буџет за 2023 година за ставка 463 Трансфери до невладини организации за граѓански организации се повеќе од двојно се зголемени во однос на 2022 година⁶. Меѓутоа, Министерството за финансии не го поддржува начинот на утврдување на средствата за финансирање на здруженија и фондации преку процентуално издвојување согласно остварените приходи на централно и на локално ниво, од причина што вкупните приходи претставуваат збир од даночни приходи, придонеси, неданочни приходи, приходи од сопствени сметки, капитални приходи и донации, односно задолжителни плаќања кои се утврдени со закон, приливи кои произлегуваат од сопственост на средства, како и неповратни средства добиени од влади на други држави или меѓународни организации, како и од домашни или странски правни или физички лица кои се користат согласно со условите и намените договорени со донаторот и се распределуваат наменски по буџетски корисници за финансирање на конкретни проекти во нивна надлежност. Од тие причини, Министерството за финансии предлага потребните средства за финансирање на здруженија и фондации да се утврдуваат за тековната фискална година согласно буџетските можности.

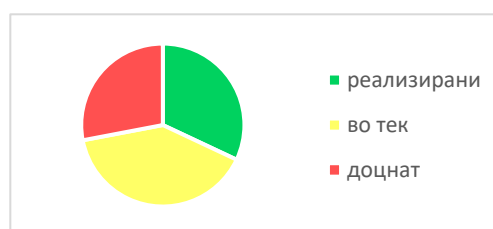
Со цел воспоставување транспарентен и доверлив модел за државно финансирање на граѓанските организации, на иницијатива на Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество во декември 2021 година беше формирана Работна група за реформа на системот на државно финансирање на граѓанските организации, составена од претставници на Генералниот секретаријат на Владата, Министерството за финансии, Министерството за правда, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство, Секретаријатот за европски прашања, Агенцијата за млади и спорт, Црвениот крст на РСМ и претставници на

⁶ Според Буџетот на Република Северна Македонија за 2024 година („Службен весник на РСМ“ бр./23) во 2023 година реализирани расходи на Централниот буџет, ставка 463 Трансфери до невладини организации за граѓански организации се 643.450.000 денари (од вкупно 1.073.200.000 денари на оваа ставка се одземени средствата на Министерството за правда за финансирање на политички партии, 429.750.000 денари), а според Буџетот на Република Северна Македонија за 2023 година („Службен весник на РСМ“ бр.282/22) во 2022 година реализирани расходи на Централниот буџет, ставка 463 Трансфери до невладини организации за граѓански организации се 316.975.000 денари (од вкупно 662.975.000 денари на оваа ставка се одземени средствата на Министерството за правда за финансирање на политички партии, 356.000.000 денари)

граѓански организации. Во соработка со проектот „Техничка поддршка за унапредување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“, работната група во 2022 година подготви предлог-одредби на две глави од Законот за здруженија и фондации: Државна поддршка на организациите и Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество, што во 2023 година се разгледани и прифатени од Работната група на Министерството за правда за изработка на овој закон.

Приоритетна област 2: Демократизација, активно учество на граѓанскиот сектор во општествените процеси, во креирањето и следењето на политиките, со посебен фокус на процесот на интеграција во Европската Унија

Во втората приоритетна област содржана е 31 активност, од кои 22 се предвидени за 2022 година и 2 во 2023 година: 8 активности (32%) се реализирани, 10 се во тек (40%), а 7 активности (28%) доцнат со реализација.

Стратешка цел 5: Зголемување на вклученоста на граѓанските организации во процесот на креирање, спроведување, следење и оценување на политиките

Оперативна цел 9: Унапредување на процесот на консултации и учество на граѓанските организации во креирањето јавни политики

Во рамките на проектот „Техничка поддршка за подобрување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“, финансиран од Европската Унија, на 11.5.2023 година се одржа дискусија со фокус група „Учество на граѓанските организации и граѓаните во процесот на креирање политики,“ и подготвен е Извештај за клучни механизми за учество на граѓанските организации во процесите на одлучување во Северна Македонија. Извештајот содржи преглед на постојната законска рамка со која се регулираат учеството на граѓанските организации во процесите на креирање политики и донесување одлуки на централно и локално ниво и идентификува неколку проблеми кои го спречуваат воспоставувањето стандардизиран систем за вклучување на граѓанските организации (различни пристапи за спроведување на процесот на ПВР, недостаток на стандардизиран систем за избор на граѓански организации во работните групи, необврзувачка природа на Кодексот за добри практики за учество на граѓанскиот сектор во процесот на креирање политики).

На предлог на Генералниот секретаријат, Владата на седницата одржана на 22.8.2023 година разгледа Извештај за процесот на консултации при подготовка на предлог-закопи, користење на ЕНЕР и други механизми за соработка со граѓанските

организации во 2022 година⁷. Извештајот е подготвен врз основа на анализа на податоците на ЕНЕР и одговорите на Прашалникот за механизмите на консултација со граѓанските организации при подготовка на предлог-законите и други акти во 2022 година, дистрибуиран до министерствата преку членовите на Мрежата на државни службеници за соработка со граѓанското општество. Од вкупно 26 работни групи формирани од страна на ресорните министерства за подготовка на предлози на закони, за 12 предлози на закони или во 46,15% од формираните работни групи биле вклучени претставници на граѓански организации. Според одговорите на Прашалникот, за 20% од утврдените предлози на закони во 2022 година министерствата сметаат дека придонесот на граѓанските организации е задоволителен, за 16.67% предлози на закони дека е суштински, за 15% предлози на закони оцениле дека придонесот е недоволен, додека пак за 48.33% од утврдените предлози на закони министерствата не се изјасниле.

Врз основа на online-анкета во март 2023 година, со учество на 117 граѓански организации, Граѓанскиот ресурсен центар подготви Извештај од анкета за идентификување на мрежи на граѓански организации - 2023⁸. Според истражувањето, од 64 мрежи во 15 сектори, Заштита на животната средина (12%) и Демократија и владеење на правото (11%) се области во кои се идентификувани најголем број мрежи. Воедно, формирана е јавно достапна база на мрежи на граѓански организации (Адресар од мрежи на граѓански организации)⁹. Агенцијата за млади и спорт спроведе сеопфатен консултативен процес при изработката на Националната стратегија за млади 2023-2027, со учество на младински организации, средношколци, студенти, политичките подмладоци и членовите на клубот за младински прашања во Собранието на Република Северна Македонија во работни групи и јавни расправи за осум тематски области.

Оперативна цел 10: Ефективни консултации со засегнатите страни во процесот на проценка на влијанието на регулативата

Во периодот 5-7.6.2023 во Гостивар, Штип и Битола, над 50 граѓански организации учествуваа на трите информативни сесии организирани од Граѓанскиот ресурсен центар на тема „Учество на граѓанските организации во креирање политики“, на кои беа споделени и наодите од извештајот „Огледало на Владата: Учество на јавноста во процесите на подготовка на законите, Годишен извештај од следење на ЕНЕР во 2022 година“¹⁰.

Согласно Годишниот извештај за спроведување на процесот на проценка на влијанието на регулативата-ПВР за 2022 година¹¹, подготвен од Министерството за информатичко општество и администрација, од 68 предлози на закони утврдени од

7

https://www.nvosorabotka.gov.mk/sites/default/files/24042023_Izveshtaj%20za%20procesot%20na%20konsultacii%202022%20%282%29.pdf

⁸ <https://rcgo.mk/wp-content/uploads/2023/09/izveshtaj-od-anketa-za-identifikacija-na-mrezi-2023.pdf>

⁹ <https://rcgo.mk/mrezhi/>

¹⁰ <https://rcgo.mk/vesti/preku-gragansko-uchestvo-vo-kreiranje-politiki-do-transparentna-i-inkluzivna-vlast/>

¹¹ <https://mioa.gov.mk/5246432.nspix>

страна на Владата во 2022 година кои подлежат на ПВР, 27 предлози на закони или 40% биле објавени на ЕНЕР, а за 17 предлози на закони или 25% е испочитуван рокот за консултации од 20 дена до доставување на барање за мислење од Министерството за информатичко општество и администрација (согласно Методологијата за ПВР). Според Извештајот за процесот на консултации при подготовка на предлог-закони, користење на ЕНЕР и други механизми за соработка со граѓанските организации во 2022 година, подготвен од Генералниот секретаријат на Владата, од 24 предлози на закони објавени на ЕНЕР, за 11 предлози на закони (47,83%) се доставени вкупно 43 коментари од засегнати страни, од кои 10 (23,26%) се доставени од страна на граѓански организации за 5 предлози на закони. Според Нацрт-извештајот за процесот на консултации при подготовка на предлог-закони, користење на ЕНЕР и други механизми за соработка со граѓанските организации во 2023 година, од 37 предлози на закони објавени на ЕНЕР, за 22 предлози на закони (59,46%) доставени се 139 коментари, од кои 19 коментари (13,67%) се од граѓански организации за 10 предлози на закони. Квалитетот на Извештаите за ПВР во делот Консултации не е на задоволително ниво. Во 15 Извештаи (42,9%) во 2022 година, односно 19 извештаи (38,78%) во 2023 година, во овој дел само се наведени засегнатите страни или институциите од кои е побарано мислење.

Во мај 2023 година, Министерството за информатичко општество и администрација во соработка со СИГМА спроведе дводневна работилница на тема „Подобрување на квалитетот на проценката на влијанието на регулативата (ПВР) во Северна Македонија“ на која учествуваа 35 државни службеници. На работилницата се дискутираше и за квалитетот на подготовка на Извештаите за ПВР со детално образложение за начинот на пополнување на делот 5. Консултации. Исто така, на 21.11.2023 година, со поддршка на СИГМА, се одржа работилница „Унапредување на квалитетот на регулативата и донесувањето на одлуките на Владата на Република Северна Македонија“, за вработените во Генералниот секретаријат.

Стратешка цел 6: Зајакнување на партнерството во процесите поврзани со европската интеграција

Оперативни цели 11 и 12: Вклучување на граѓанските организации во процесот на преговори со Европската унија и Унапредување на моделот за избор на претставници од граѓанското општество во секторските работни групи

Со одржувањето на Меѓувладината конференција меѓу Северна Македонија и Европската Унија на 18.7.2022 година и формалниот почеток на пристапните преговори се интензивираа консултациите со претставниците на граѓанскиот сектор со цел да се дефинираат модалитетите за нивно вклучување во овој процес. Со Одлуката за воспоставување на структурата за преговори за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија¹² се предвидува можност за учество на граѓанските организации во работните групи за подготовка за преговарачките позиции (член 15 став 4 и член 16). Во насока на обезбедување на транспарентност и инклузивност на процесот, Секретаријатот за европски прашања ги покани граѓанските организации да ги следат објаснувачките состаноци. Врз основа на компаративна анализа на моделите

¹² „Службен весник на РСМ“ бр.200/22

на учество на граѓанскиот сектор во пристапните преговори кај земјите од регионот (Албанија, Црна Гора и Србија) и предлози за можните модалитети во земјата, подготвена во 2022 година од меѓународен експерт, на 28.3.2023 година Секретаријатот за европски прашања одржа конференција на тема „Граѓанските организации – катализатори на европската интеграција на Северна Македонија“¹³, со цел дефинирање на соработката и учеството на граѓанскиот сектор во процесот на преговори со Европската Унија. На настанот беа презентирани моделите за вклученост на граѓанскиот сектор во преговорите за членство на Република Северна Македонија во Европската Унија, за кои претставниците на граѓанските организации низ отворена дискусија имаа можност да дадат коментари и забелешки. На 21.12.2023 година Секретаријатот за европски прашања организираше консултации со граѓанските организации за обезбедување на квалитетни патокази за Владеење на правото и Реформа на јавната администрација, како и за Реформската агенда со која ќе се обезбеди максимално искористување на средствата од Планот за раст за Западен Балкан.

Оперативна цел 13: Поддршка за зголемување на опфатот на дигиталната трансформација на граѓанските организации

Во 2023 година не се преземени активности од оваа оперативна цел. Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 64,1% од граѓанските организации во 2023 година применувале дигитални алатки за истражување, овозможување услуги и/или административни процедури, што претставува зголемување за 2,3% споредено со 2022 година (64,1%).

Оперативна цел 14: Развој на систем за следење на околината во која се развива граѓанското општество

Во 2023 година не се преземени активности од оваа оперативна цел.

Оперативна цел 15: Воспоставување превентивен механизам против говор на омраза

Активностите од оваа оперативна цел се реализирани во 2022 година од страна на Министерството за образование и наука и Министерството за внатрешни работи.

Активностите на Министерството за внатрешни работи продолжија и во 2023 година. Од страна на полициски службеници спроведени се 229 едукативни предавања за превенирање на говор од омраза: СВР Скопје одржа 64 едукативни предавања во 23 средни училишта во Град Скопје и 18 основни училишта во 12 општини (Центар, Кисела Вода, Гази Баба, Ѓорче Петров, Шуто Оризари, Карпош, Сарај, Аеродром, Илинден, Петровец, Чаир и Бутел); СВР Тетово во рамки на проектот „Стоп на говорот на омразата“ одржа 11 едукативни предавања, во 5 средни училишта во Тетово и во 6 средни училишта во Гостивар со што беа опфатени 2.134 ученици. Преку проектот „Безбедност во училиштата за меѓуетнички соживот и толеранција“ спроведени се предавања во 7 средни училишта во Тетово и во 6 средни училишта во Гостивар; СВР Штип одржа 3 едукативни кампањи за превенирање говор на омраза во 2 средни

¹³ <https://www.sep.gov.mk/post/?id=13383>

училишта; СВР Струмица одржа 58 едукативни кампањи, од кои 12 на подрачјето на општина Струмица (10 основни и 2 во средни училишта), Валандово 28 (22 во основни и 6 во средни училишта), Гевгелија 11 во основни училишта и Радовиш 7 едукативни предавања поврзани со активноста „Превенција и заштита од врсничко насилство-Булинг (шест во основни и една во средно училиште); СВР Битола заедно со ОВР Прилеп, Крушево, Ресен, Македонски Брод и Демир Хисар одржани се 42 едукативни кампањи за превенирање на говор од омраза (во основните и средните училишта) особено едукација за злоупотреба на социјалните медиуми; СВР Куманово спроведе 38 едукативни работилници во основни и средни училишта на тема „Говор на омраза“. За повеќето од активностите кои ги спроведе министерството со поддршка Мисијата на ОБСЕ во Скопје беше изготвена програма за предавање, а на учениците им беа поделени тетратки со логото на Без омраза – No hate, на македонски, албански, турски и ромски јазик, како и флаери со едукативна содржина. Исто така, спроведена е обука на 29 полициски службеници на тема Без омраза – No hate и системска обука на 73 полициски службеници во делот на говор на омраза и криминалитет од омраза, нивна проактивна улога во делот на следењето на говорот на омраза и социјалните медиуми и навремена реакција и пријавување на вакви дела.

Стратешка цел 7: Унапредување на правната рамка за правото на мирно собирање и непосредно учество на граѓаните во одлучувањето

Оперативна цел 16: Обезбедување правна рамка за правото на мирно собирање во согласност со меѓународните стандарди и нејзина ефективна имплементација

Во 2023 година се одржани 486 јавни собири од кои 325 се најавени и 161 ненајавени. Споредено со 2022 година забележано е зголемување за 49% на соодносот помеѓу најавени и ненајавени собири. Во текот на 2023 година Одделот за внатрешна контрола, криминалистички истраги и професионални стандарди постапи по 62 предмети за пречекорување на полициските овластувања и прекумерна употреба на физичка сила, од нив утврдил дека 6 се основани, за кои поднесени се 3 кривични пријави за 7 полициски службеници, а за останатите 3 предмети поднесено е известување до Основно јавно обвинителство-Одделението за гонење кривични дела, додека за 12 полициски службеници поднесен е Предлог за поведување на постапка за кршење на работниот ред и дисциплина, поради пречекорување на полициските овластувања и прекумерна употреба на физичка сила. До Народниот правобранител поднесени се 11 претставки кои се однесуваат за пречекорување на полициските овластувања и прекумерна употреба на физичка сила на полициски службеници и за сите се доставени одговори до Народниот правобранител од надлежните организациски единици во Министерството за внатрешни работи.

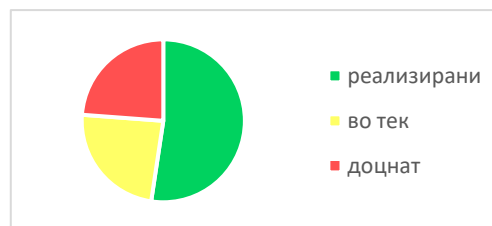
Активности за ревидирање на постојната, односно донесување на нова законска и подзаконска регулатива во рамки на предметната област не се започнати.

Оперативна цел 17: Унапредување на законската рамка која се однесува на непосредно учество на граѓаните во одлучувањето

Активностите во оваа оперативна цел се планирани за 2024 година.

Приоритетна област 3: Граѓанскиот сектор како чинител во социјално-економскиот развој

Во третата приоритетна област содржани се 23 активности, од кои 14 се планирани за 2022 година и 7 за 2023 година: 11 активности (52,38%) се реализирани, 5 активности (23,81%) се во тек, а 5 активности (23,81%) доцнат со реализација.

Стратешка цел 8: Развој на социјално претприемништво

Оперативна цел 18: Создавање на поттикнувачко правно окружување за социјално претприемништво

Работната група за политика и правна рамка за социјално претприемништво, формирана од Министерството за труд и социјална политика, со поддршка на проектот „Поддршка на социјалните претпријатија“ финансиран од ЕУ, подготви Предлог на закон за социјални претпријатија. На 1 и 2.11.2023 година во Скопје се одржаа дискусија и расправа по текстот на предлогот на закон со претставници на органите на државна управа, односно со претставници на граѓански организации и академската заедница. Предлогот на закон за социјални претпријатија е објавен на ЕНЕР на 6.11.2023 година и се одржаа три јавни расправи во Скопје, Битола и Штип (10, 15 и 17.11.2023 година), по што на крајот на ноември 2023 година е доставен во владина постапка.

Оперативна цел 19: Промоција, градење на капацитетите и обезбедување финансиска помош за граѓанските организации за развој на социјално претприемништво

Активностите во оваа оперативна цел се спроведени во 2022 година.

Стратешка цел 9: Препознавање на спецификите на граѓанските организации како работодавач

Оперативна цел 20: Препознавање на спецификите на граѓанските организации како работодавач во правната регулатива, оперативните програми и социјалниот дијалог

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 14 граѓански организации (7,3%) од вкупно 192 анкетирани, во 2023 година биле корисници на активни програми и мерки за вработување. Во рамките на проектот Техничка поддршка за подобрување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија, финансиран од ЕУ, по спроведено истражување (прашалник дистрибуиран до граѓански организации) подготвен е документ „Граѓанските организации како работодавачи – справување со клучните предизвици во законодавството“ кој содржи општ преглед на правната рамка, клучни области кои можат да ја подобрат позицијата на граѓанските организации како работодавачи и план за консултации кој ги вклучува сите релевантни чинители во процесот на изнаоѓање на најдобри решенија за подобрување на позицијата на граѓанските организации како работодавачи.

Стратешка цел 10: Промовирање и развој на волонтерството

Оперативни цели 21 и 22: Подобрување на правната рамка за промовирање и развој на волонтерството; Поттикнување на волонтерски активности и финансиска поддршка за граѓанските организации кои го промовираат волонтерството

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 55,2% од граѓанските организации имаат ангажирано волонтери (од нив 31,8% ангажирале до 5 волонтери, 9,9% ангажирале од 6 до 10 волонтери, 6,3% ангажирале од 11 до 20 волонтери, а 7,3% ангажирале повеќе од 20 волонтери). На 5.12.2023 година, во Ресурсниот центар во Штип се одржа дебата „Култура на волонтирање – реалност или предизвик“. На настанот организиран во рамките на проектот „ЕУ поддршка на Граѓанскиот ресурсен центар – фаза 2“ повеќе од 80 претставници на граѓански организации и млади имаа можност да дебатираат за состојбата, но и како да се подобри културата на волонтирање во државата. Во дискусијата се констатираше дека законската рамка за волонтирање во државата ги има основните предуслови за непречено волонтирање на сите заинтересирани поединци и субјекти кои имаат интерес да вклучат волонтери, но за интензивирање на културата на волонтирање потребно е проактивна улога од страна на здруженијата на граѓани на локално ниво, институциите, стопанските субјекти, училиштата и секако соодветна мотивација на сите заинтересирани лица да имаат интерес да волонтираат во заедницата во која делуваат¹⁴.

Стратешка цел 11: Поттикнување на граѓаните и деловниот сектор за поддршка и придонес за развој на граѓанското општество

Оперативна цел 23: Унапредување на правната рамка за донации и спонзорства во јавните дејности за олеснување на донирањето кон граѓанските организации

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 36,5% од граѓанските организации во 2023 година имаат добиено донација од граѓани или од деловниот сектор, од кои 75% претставуваат донации во вид на парични средства, а 25% донации во вид на материјални добра.

Работната група за изработка на Закон за изменување и дополнување на Законот за донации и спонзорства во јавните дејности, формирана во март 2022 година и координирана од Министерството за правда, со вклучени претставници на Министерството за образование и наука, Министерството за економија, Генералниот секретаријат на Владата, Министерството за труд и социјална политика, Министерството за култура, Министерството за финансии, Управата за јавни приходи, Министерството за локална самоуправа, Министерството за животна средина и просторно планирање, претставници на граѓанските организации (Здружение Конект Скопје, Здружение за поддршка на развојот на граѓанското општество и локалните заедници ХОРУС Скопје, Македонско здружение на млади правници Скопје, Банка за Храна МК) и Американската стопанска комора во Северна Македонија, во 2023 година одржа 4 состаноци. Подготвен е Предлог на закон за даночните поттикнувања за

¹⁴ <https://rcgo.mk/vesti/mladite-i-graganskite-organizacii-zaedno-debatiraa-za-kulturata-na-volontiranje/>

донации и спонзорства во активностите од јавен интерес, што е доставен на мислење до надлежните институции и на 15.1.2024 година е објавен за консултации на ЕНЕР.

Оперативна цел 24. Поттикнување на соработката на граѓанските организации со бизнис секторот и промовирање на филантропијата

Во рамки на проектот на УСАИД „Партнерства за донирање“, Здружението Конект во партнерство со Европскиот центар за непрофитно право, Стопанската комора на Северо-Западна Македонија, Индиго и Американската стопанска комора во Северна Македонија, спроведе кампања „Денови за донирање“ во која се вклучија над 2.000 граѓани, организации и компании, а на 2.12.2023 година во East Gate Mall беше отворен добротворниот базар на социјални претпријатија. Оваа кампања поддржа 31 непрофитна организација и вклучи 50 бизниси и се донираа 2.017.212 денари во финансиски средства, добра и услуги и волонтерски труд.

Стратешка цел 12: Зголемување на учеството на граѓанските организации за обезбедување услуги за потребите на заедницата

Оперативна цел 25: Развој на граѓанското општество на локално ниво и јакнење на соработката со граѓанските организации на локално ниво;

Според анкетата за мерење на вредноста на индикаторите од Акцискиот план на Стратегијата, 95,3% од граѓанските организации се заинтересирани и обезбедуваат услуги за потребите на заедницата на локално ниво.

Во рамките на Регионалната програма за локална демократија во Западен Балкан (фаза 1 и 2), единаесет општини имаат усвоено методологија за јавна, транспарентна и отчетна распределба на средства од општинските буџети во корист на граѓанските организации: Куманово, Гостивар, Струмица, Кавадарци, Ресен, Битола, Гевгелија, Охрид, Кочани, Крива Паланка и Велес. Куманово и Гостивар се општини кои што учествуваат и во првата и во втората фаза од Програмата. Објавени се вкупно 5 јавни повици за проекти. 75 граѓански организации се корисници на средства, согласно утврдената методологија и се реализирани 88 проекти.

Оперативна цел 26: Подобрување на условите, вклучително и капацитетите на граѓанските организации за обезбедување услуги на национално и локално ниво, со еквивалентен квалитет како и останатите даватели на услуги

Во 2023 година Министерството за труд и социјална политика склучи 34 управни договори со лиценцирани даватели на социјални услуги согласно Методологијата за формирање на цените на услугите во зависност од нормативите и стандардите за давање на социјалната услуга („Службен весник на РСМ“ бр.264/19) и Одлуката за утврдување на цените на социјалните услуги во домот, за вон-семејна заштита, за стручна помош и поддршка, за дневен престој, за привремен престој, на советување и за одмена на семејна грижа за 2023 година, објавена на веб страната на министерството.

4. Осврт на околностите и ризиците кои настанале во текот на 2023 година и препораки како да се намалат ризиците во 2024 година

4.1. Нефункционален Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество, поради бојкот на членовите од редот на граѓанските организации

Спроведување на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024 во голема мера е условено од континуирано работење на независен, репрезентативен, оперативен и ефективен Совет за соработка меѓу Владата и граѓанското општество. Од 28 активности предвидени Акцискиот план што доцнат со спроведување во 2022 година, Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество е носител на 9 (32%) активности, а 10 (35,7%) активности се планирани да се реализираат во соработка со Советот. Што се однесува до активностите во тек (21), Советот е носител на 2 (9,5%) активности, односно 4 (19%) активности се планирани да се спроведат во соработка со Советот.

Во изминативе години, Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество значително придонесе кон зголемување на транспарентноста на постапката и објективноста при распределбата на средствата предвидени во Буџетот на Владата на Република Северна Македонија наменети за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации. Поради одлуката на Владата да го запре процесот на донесување на Предлог-програмата за финансирање на програмски активности на здруженијата и фондациите за 2022 година, предложена од Генералниот секретаријат и поддржана од Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество и средствата за оваа намена да ги пренамени во буџетот на Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците, членовите на Советот од редот на граѓанските организации одлучија да ја бојкотираат работата на ова советодавно тело, за што ја информираа јавноста преку прес-конференција на 24.3.2022 година.

Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество е советодавно тело на Владата на Република Северна Македонија за унапредување на соработката, дијалогот и поттикнување на развојот на граѓанскиот општество, а од неговото формирање во март 2018 година претставува највисоко ниво на учество на граѓанските организации во процесот на креирање политики - партнерство меѓу Владата и граѓанските организации.

По донесување на Одлуката за критериумите и начинот на распределба и користење на средства за финансирање на програмските активности на здруженија и фондации од Буџетот на Република Северна Македонија¹⁵ и Програмата за финансирање на програмските активности на здруженијата и фондациите за 2022 година¹⁶, на предлог на Министерството за политички систем и односи меѓу заедниците, Советот одржа итна седница на 6.10.2022 година и достави писмено барање до претседателот на Владата, првиот заменик на претседателот на Владата и министер

¹⁵ „Службен весник на РСМ“ бр. 210/22

¹⁶ „Службен весник на РСМ“ бр. 217/22

за политички систем и односи меѓу заедниците, заменикот на претседателот на Владата за европски прашања, министерот за финансии, генералниот секретар на Владата и секретарот на Секретаријатот за законодавство, со покана да учествуваат на јавна седница на Советот со цел отворена дебата за овие прашања и предизвици.

За надминување на предизвиците и повторно воспоставување на дијалог и соработка меѓу Владата и граѓанското општество, членовите на Советот од граѓанските организации, на 30.1.2023 година доставија уште едно писмено барање за средба со претседателот на Владата на Република Северна Македонија.

Средбите сè уште не се одржани.

Во Извештајот на Европската Комисија за Северна Македонија за 2023 година е нотирано дека „Граѓанските организации треба да имаат важна улога во реформскиот процес и да бидат вклучени во процесите на донесување одлуки ... Потребно е Советот за соработка меѓу Владата и граѓанското општество да продолжи со своите активности“. На 3.11.2023 година во просториите на Граѓанскиот ресурсен центар во Скопје се одржа дебата на тема „Структуриран и одржлив дијалог меѓу граѓанските организации и институциите“, на која 70 претставници на граѓанските организации разменија ставови и мислења за надминување на предизвикот во функционирањето на Советот.

4.2. Отсуство на поддршка од Министерството за финансии на планираната реформа на системот на државно финансирање на граѓанските организации

Спроведувањето на планираните активности за унапредување на даночната рамка од аспект на данокот на додадена вредност, според Министерството за финансии е неприфатливо и спротивно со директивите на Европската Унија. Според Министерството, зголемувањето на листата на добра кои би се ослободиле од ДДВ ќе ја наруши неутралноста на овој данок, ќе направи притисок врз зголемување на висината на општата стапка на ДДВ и ќе предизвика негативни фискални импликации врз Буџетот на Република Северна Македонија. Министерството е на мислење дека истото негативно ќе се одрази во оценката на состојбите во рамките на поглавјето кое се однесува на оданочувањето (Поглавје 16) во извештајот на Република Северна Македонија како земја кандидат за членство во Европската Унија.

Министерството за финансии има негативен став и за зголемувањето на уделот на државно финансирање (од централниот буџет и од буџетите на единиците на локална самоуправа) од 30% во вкупните приходи на граѓанските организации до 2024 година, како и за формирањето на независен Фонд за поддршка и развој на граѓанското општество. Имајќи предвид дека формирање на нови институции/фонд предизвикува фискални импликации по Буџетот на Република Северна Македонија, Министерството за финансии предлага потребните средства за финансирање на граѓанските организации да се утврдуваат за тековната фискална година согласно буџетските можности и активностите да се вршат во рамките на постоечките ресурси на надлежните институции.

Унапредувањето на системот на државно финансирање на граѓанските организации и воспоставувањето на даночна рамка којашто одговара на спецификите

на работењето на граѓанските организации претставуваат темелни стратешки цели на Стратегијата на Владата на Република Северна Македонија за соработка со и развој на граѓанското општество 2022-2024. Со цел надминување на моменталната состојба и донесување на политики базирани на докази, во рамките на проектот „Техничка поддршка за унапредување на овозможувачката средина за граѓанските организации во Република Северна Македонија“ во 2023 година подготвени се неколку анализи поврзани со даночниот третман на граѓанските организации, економски активности и сметководство на непрофитните организации (Извештај од консултативен состанок за даночен третман на граѓанските организации; Извештај за правната рамка која им овозможува на граѓанските организации да се вклучат во економски активности; Анализа и предлози поврзани со правната рамка за сметководство за граѓанските организации во Република Северна Македонија и Граѓанските организации како работодавачи – справување со клучните предизвици во законодавството), а во Генералниот секретаријат на Владата во тек е подготовка на Извештај за финансирање на програмски активности на здруженија и фондации од Владата на Република Северна Македонија, органите на државна управа и единиците на локална самоуправа во 2023 година.

5. Прилог: Табеларен преглед со оценка на степенот на спроведување на оперативните цели и активностите од Акцискиот план на Стратегијата